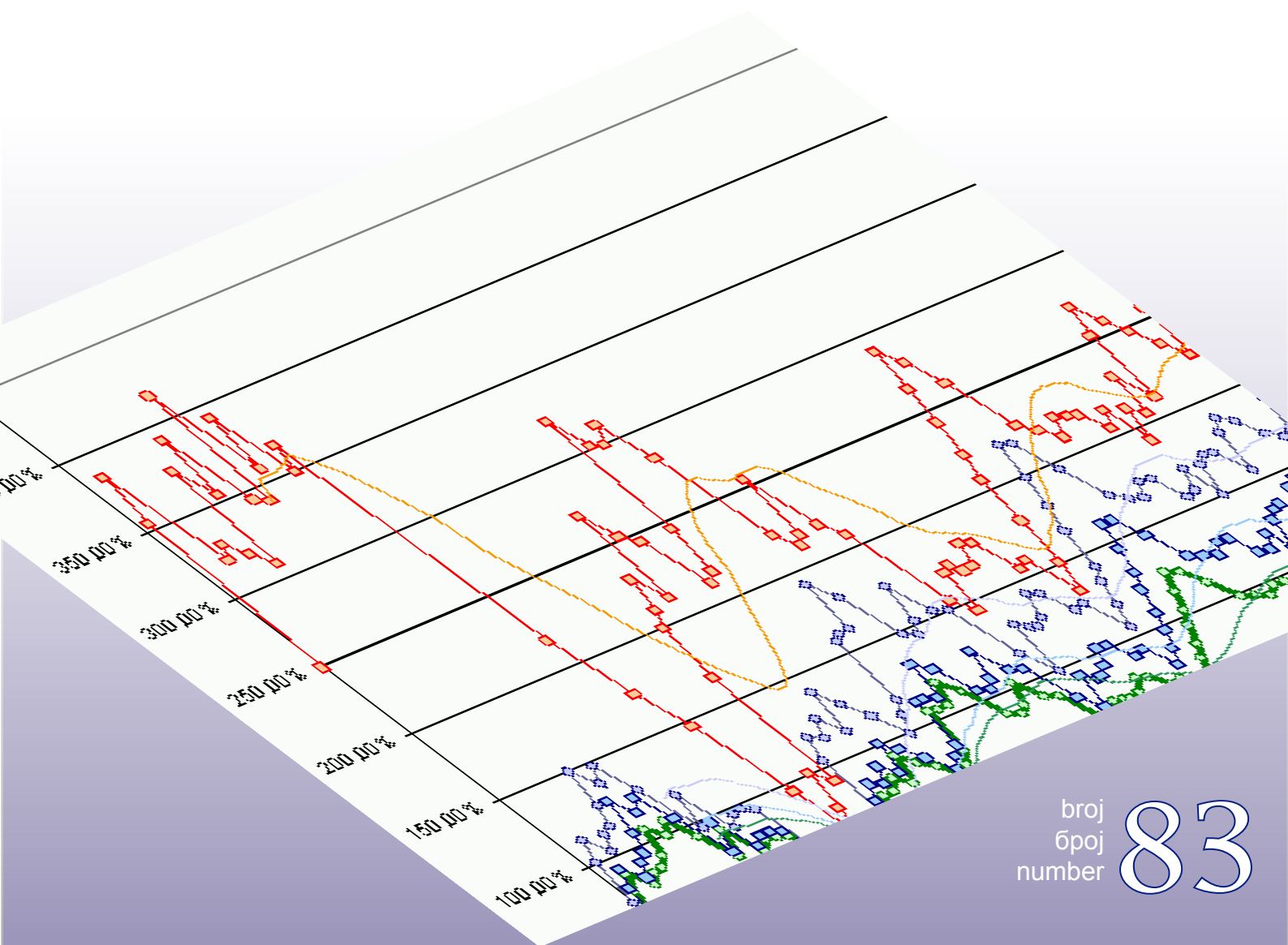

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

broj
број
number

83

Uz ovaj broj

Prema preliminarnom izvještaju UIO na nivou pet mjeseci isplaćeno je 1,63% manje povrata, što je u konačnici donijelo kumulativni neto rast prihoda od 1,44%. I pored određenog usporavanja rasta prihoda ispoljenog u mjesecu maju u cjelini naplata prihoda od indirektnih poreza je stabilna i premašuje godišnje projekcije Odjeljenja za 0,34 p.p. (vid. Bilten br. 82). Međutim, ukoliko se uporedimo naplatu u periodu januar – maj 2012 sa istim periodom pretkrizne 2008.g. tada trendovi pokazuju drugačiju sliku. U prvih pet mjeseci 2012.g. u odnosu na isti period 2008 ukupni neto prihodi su manji za 1,38%. Neto prihodi od PDV-a su se zadržali na istom nivou, dok su kod ostalih vrsta prihoda zabilježene drastične promjene. Kao rezultat četvorogodišnje primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju prihodi od carina su smanjeni za cca 70%. S druge strane, uvođenje dodatne putarine je povećalo prihode od putarina za 46,44%. Iako je kontinuirano povećanje akciza na cigarete rezultiralo rastom prihoda od akciza od 118% negativni trendovi kod naplate akciza na derivate nafte, uzrokovani diferenciranjem akciznom politikom, rast ukupnih prihoda od akciza su sveli na 39%. Gornje procenete bi trebalo uzeti sa određenom rezervom zbog neuobičajene sezonske sheme kretanja prihoda u 2008.g., tako da je u prvoj polovini godine, zahvaljujući rastu cijena nafte, sirovina i hrane na svjetskom tržištu, osnovica za poređenje bila nešto viša, dok se u drugoj polovini, pogotovo u četvrtom kvartalu, osjetio uticaj nadolazeće globalne krize. Slične metodološke opaske trebaju se imati u vidu i prilikom poređenja naplate u 2012.g. sa 2011.g. u kojoj je prva polovina godine donijela rast prihoda, a druga postepeno smanjivanje.

S obzirom na značaj oporezivanja cigareta za fiskalni bilans BiH u ovom broju dajemo širi osvrt na politike, trendove i projekcije akciza na cigarete od 2009. do 2015.g., te članak o mogućnostima povećanja poreznih prihoda preko unaprjeđenja efikasnosti naplate.

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:	
Projekcije prihoda od akciza na cigarete	2
Politika PDV-a u recesiji	10
Kretanje robne razmjene za prvih pet mjeseci 2012. godine	15
Konsolidovani izvještaji: JR, Institucije BiH, entiteti	22
Konsolidovani izvještaji: Opća vlada	23
Konsolidovani izvještaji: Centralna vlada	24

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT saradnik
lektor : Darija Tošić, prof. anglistike

Projekcija prihoda od akciza na cigarete

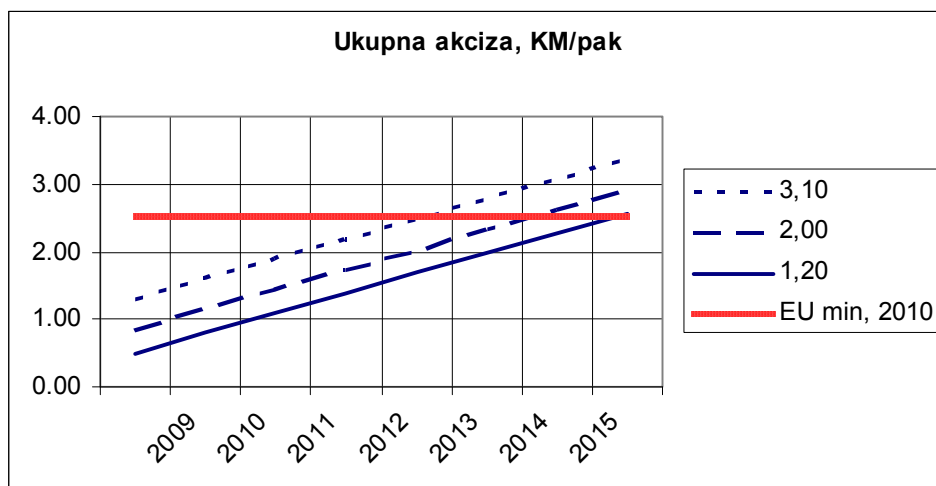
(piše: dr. sc. Dinka Antić)

Politika akciza na cigarete 2012-2014

U narednom trogodišnjem razdoblju 2012-2014, u pogledu izmjena u politici indirektnog oporezivanja, izvjesne su izmjene u području politike carina (svođenje uvoza dobara porijeklom iz EU na bescarinsku osnovu do polovice 2013.g.) i akciza na cigarete (postepena harmonizacija posebne akcize). Efekti primjene SSP na prihode od carina (a time i na ukupne indirektne poreze) su sve manji, budući da je većina roba već pod bescarinskim uvozom. S druge strane, efekti povećanja posebne akcize na cigarete su iz godine u godinu sve značajniji. Štaviše, prihodi od akciza na cigarete sve više predstavljaju značajan izvor prihoda za finansiranje javnih potreba. Porast značaja akciza na cigarete zahtijeva i pažljivo praćenje i analizu kretanja, ne samo u cilju osiguranja stabilnog rasta prihoda, već i u cilju definiranja dinamičkog horizonta za usklađivanje akciznog opterećenja sa minimalnim standardima EU.

U području oporezivanja duhanskih proizvoda, u skladu sa odredbama Zakona o akcizama, svake godine se posebna akciza povećava minimalno za 0,15 KM/pak. Ukoliko se u međuvremenu ne izmijeni Zakon o akcizama u BiH povećavanje posebne akcize treba trajati sve do momenta kada ukupna akciza (*ad valorem* + posebna) na najpopularnije cigarete dostigne 2,52 KM/pak ili 126 KM /1,000 kom. S obzirom da su najjeftiniji brendovi cigareta u BiH i najprodavanije kategorije prema procjenama Odjeljenja postavljeni plafon oporezivanja najpopularnijih cigareta biće dostignut u 2015.godini (Grafikon 1)¹. Naravno, skuplje cigarete će dostići minimalne standarde iz Zakona mnogo ranije, po procjenama već u 2012.godini.

Potrebno je napomenuti da prema Zakonu Upravni odbor UIO ima ovlasti da utvrdi i veće godišnje povećanje stope posebne akcize od minimalnih 0,15 KM/pak. Odjeljenje očekuje da će Upravni odbor UIO zadržati dosadašnju politiku povećanja posebne akcize u skladu sa zakonskim minimumom od 0,15 KM godišnje. Stabilna politika povećanja akciza osigurava kompanijama iz duhanske industrije potrebnu predvidivost za kreiranje cjenovne politike i nastupa na tržištu BiH, što povratno smanjuje turbulencije na tržištu BiH i olakšava planiranje prihoda od akciza na cigarete.

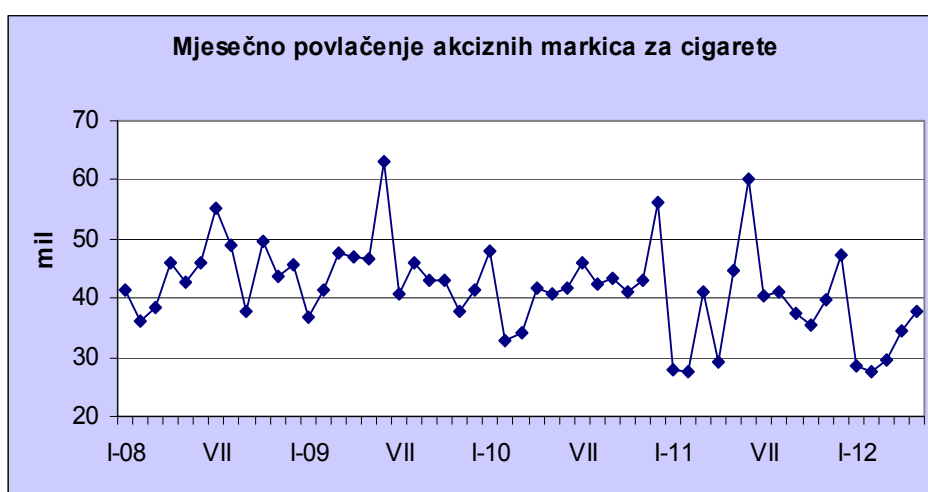

Grafikon 1

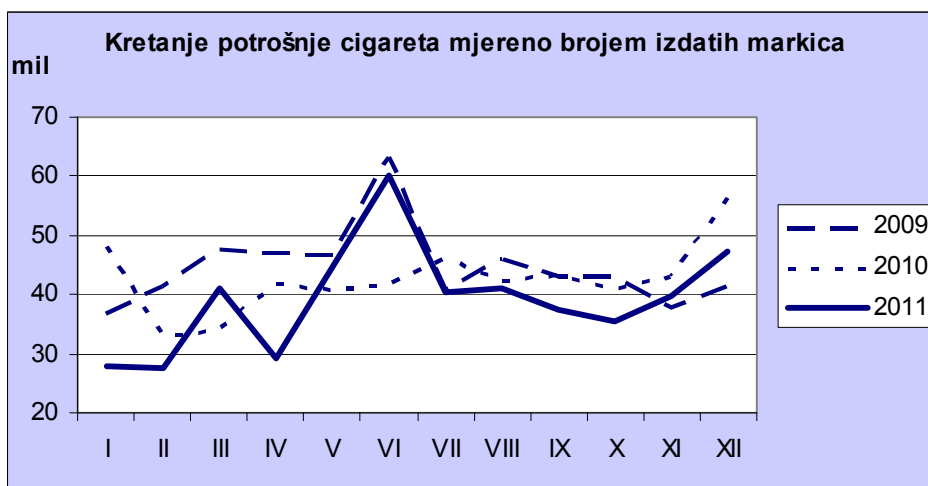
¹ Prikazane su maloprodajne cijene iz 2009. da bi se lakše mogla pratiti harmonizacija najjeftinije grupacije cigareta (MPC=1,20) u vrijeme stupanja na snagu novog Zakona o akcizama.

Trendovi 2009-2011

Izradi projekcija prihoda od akciza na cigarete Odjeljenje uvijek pristupa sa visokom dozom opreza zbog dosadašnjih turbulentnih kretanja na tržištu cigareta. Od početka primjene novog Zakona o akcizama primjetne su snažne oscilacije u mjesečnim količinama akciznih markica koje su obveznici povlačili od UIO. Oscilacije su najsnažnije ispoljene pred izmjene stope posebne akcize, a to se do sada desilo četiri puta: 1.7.2009., 1.1.2010., 1.1.2011. i 1.1.2012.godine. Na kontinuirane izmjene akcizne politike obveznici su na različite načine reagirali. S obzirom da je porast akcize donosio i povećanje maloprodajnih cijena jedni su povlačili velike količine akciznih markica pred povećanje akcize, očekujući povećanje prodaje po „starim“ maloprodajnim cijenama. Drugi su dampinškim cijenama cigareta nastojali povećati tržišni udio, te eventualne gubitke zbog snošenja dijela akciznog opterećenje na teret tekuće dobiti kompenzirati efektima veće prodaje cigareta. Treći su, pak, sigurni u cjenovnu neelastičnost potrošnje njihovih brendova povećavali maloprodajne cijene za iznose koji su prevazilazili potrebni porast akcize i dijela PDV-a.

Grafikon 2

Grafikon 3

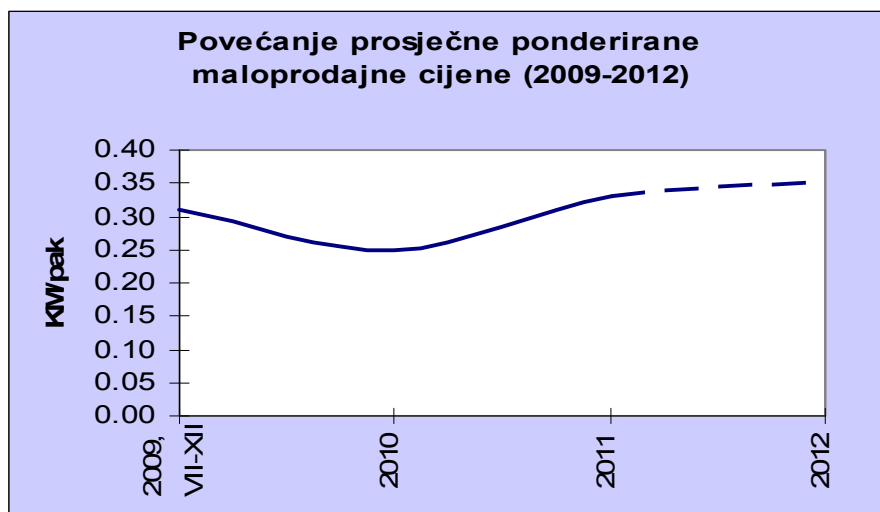
Trendovi u 2011.g. su potvrdili očekivanja Odjeljenja da će tokom 2011. godine doći do stabilizacije na tržištu cigareta u BiH. Čini se da su kompanije iz duhanske industrije konačno

pronašle „obrazac ponašanja“ pred povećanje stopa akcize. Iako je očekivano ponašanje trgovaca i obveznika da navuku zalihe pred povećanje maloprodajnih cijena, odnosno u slučaju cigareta u novembru i decembru, u 2010.g. desila se neuobičajena situacija da su najveći iznosi akciznih markica u toj godini povučeni u januaru i decembru (Grafikon 3). U 2011.g. desio se drugačiji šablon ponašanja, koji odgovara očekivanom. S obzirom da su nagomilane cigarete krajem 2010.g. u prvom kvartalu 2011.g. je povučeno 16% manje markica nego u istom kvartalu 2010.g. Zalihe cigareta su značajno povećane krajem 2011.g. pred povećanje stope akcize i to za obim prosječne mjesečne potrošnje u ostalim dijelovima godine. Početak 2012.g. je donio ponavljanje situacije iz januara 2011.godine.

Pozicioniranje velikih kompanija vođenjem politike dampinških cijena je bilo ograničenog dometa iz dva razloga:

- nizak nivo cijene prije oporezivanja ne ostavlja puno prostora za dugoročniju dampinšku politiku cijena,
- većina velikih uvoznika nema puno prostora za dampinšku cjenovnu politiku u BiH na teret dobiti ostvarene na drugim tržištima, jer su morali prilagoditi cjenovnu politiku na tržištu EU nakon što su od 1.1.2011.g. članice započele sa postepenom harmonizacijom stopa akciza na cigarete u skladu sa novom minimalnom akcizom u EU.

Kretanja prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta u posljednje tri godine potvrđuju iznesenu tezu da su mogućnosti za dampinške cijene iscrpljene (Grafikon 4). Ukoliko se dodatno akcizno opterećenje od 0,15 KM/pak (+ PDV) prenese u cijelosti ukupna incidenca bi trebala iznositi 0,35 KM/pak za bilo koju cjenovnu kategoriju. Svako povećanje maloprodajnih cijena koje je ispod 0,35 KM/pak ukazuje na podjelu incidence između obveznika i potrošača, dok neizmijenjene cijene ukazuju na snošenje incidence na teret dobiti. Najoštrija borba za tržište cigareta odvijala se u 2010.g, kada je prosječna incidenca iznosila svega 0,25 KM/pak. Već u 2011.godini je došlo do iscrpljivanja mogućnosti snošenja dodatnog akciznog tereta od strane obveznika, što je donijelo i značajniji rast prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta u 2011.g. (Grafikon 4). U daljem razdoblju očekujemo prevaljivanje incidence u cijelosti na potrošače.

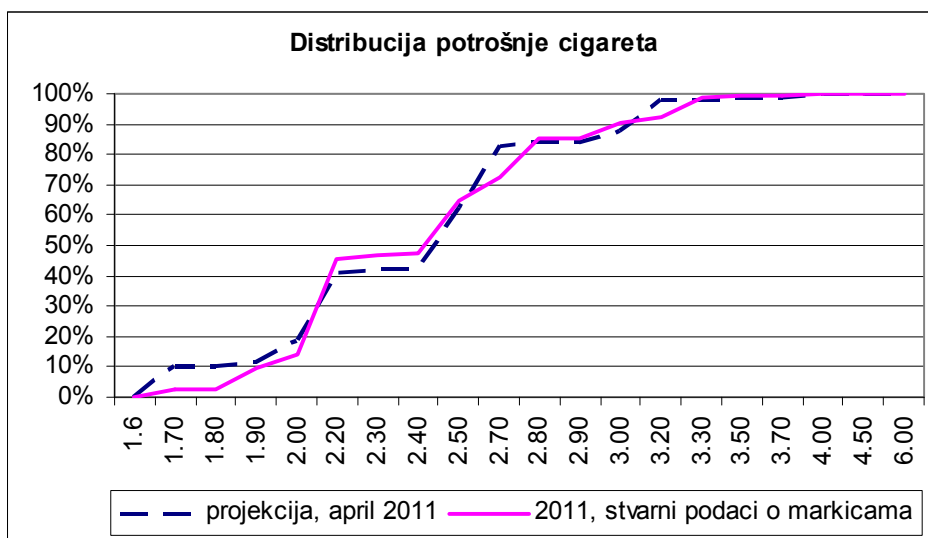

Grafikon 4

Stabilizacije politike duhanskih kompanija na tržištu BiH doprinijela su i druga dva faktora koji su u domenu odlučivanja UO UIO:

- ukidanje ograničenja za prodaju cigareta sa starim markicama i
- kontinuitet i predvidivost povećanja stopa akcize od 0,15 KM godišnje.

Prema stvarnoj distribuciji potrošnje (mjerenom količinom povučenih markica) u 2011. pokazalo se da su procjene Odjeljenja iz aprila 2011. bile konzervativne u pogledu potrošnje cigareta nižih maloprodajnih cijena (do 2,20 KM). Kod srednje cjenovne skupine linije distribucije uveliko poklapaju, a kad su u pitanju skuplje cigarete projekcije su bile optimistične (Grafikon 5). To nam pokazuje da se rasponi cijena sužavaju, te da se potrošnja cigareta sve više koncentrira oko prosječne ponderirane cijene. U cjelini, konačni efekti u vidu prihoda od akciza na cigarete su se podudarili sa projekcijama.

Grafikon 5

Nominalni efekti novog Zakona o akcizama za dvije i pol godine primjene iznose 807 mil KM, od čega na prihode od akciza otpada 690 mil KM, a ostatak na PDV. Istovremeno je vrijednost cigareta stavljenih u promet povećana za 31%. Efekti su impresivniji tim više što su ostvareni u vrijeme globalne ekonomske krize, snažne recesije i pada zaposlenosti u BiH. Osim što je ovim potvrđena činjenica da je potrošnja cigareta cjenovno neelastična otvara se i pitanje udjela neregularnih izvora (siva i crna ekonomija) u finansiranju privatne potrošnje u BiH².

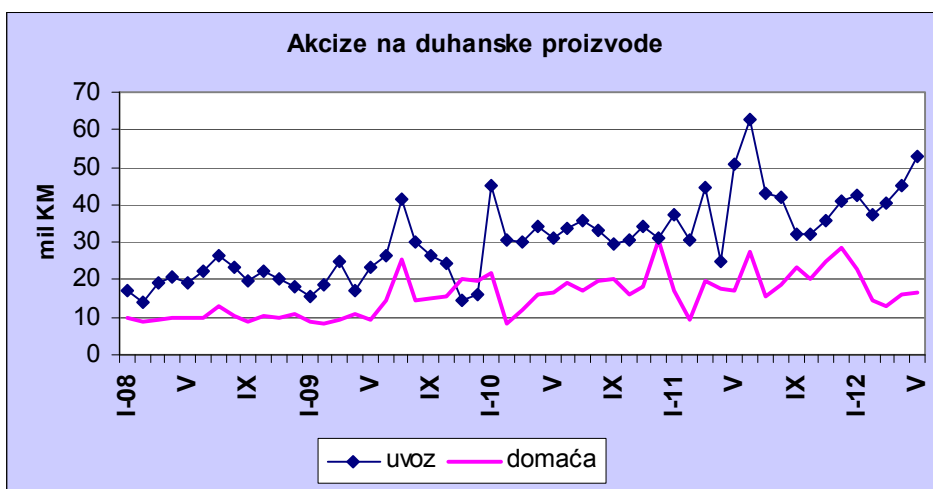
Tekući trendovi

Dosadašnje kretanje potrošnje cigareta i prosječne MPC i nakon četiri povećanja akciza, i pored snažnih oscilacija kao posljedice pozicioniranja kompanija iz duhanske grupacije na tržištu, u cjelini je pokazalo stabilnu cjenovnu neelastičnost potrošnje cigareta. U razdoblju 2008-2011 količina cigareta mjerena brojem akciznih markica je smanjena za 14%, dok je prosječna ponderirana maloprodajna cijena povećana za 57%. Istovremeno prihodi od akciza su skoro udvostručeni (97%). Kretanja u zadnjih pet mjeseci dodatno potvrđuju iznesene konstatacije.

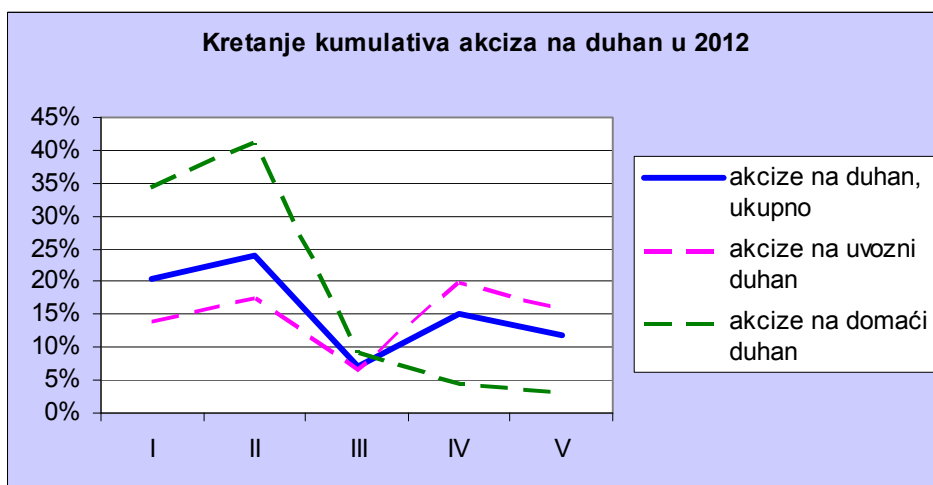
Prema podacima o povučeni akciznim markicama početak 2012.g. donosi iznenađujuća kretanja koja su u koliziji sa teorijom funkcioniranja tržišta potražnje u uvjetima povećanja cijena proizvoda. Četvrto po redu povećanje posebne akcize je donijelo očekivani porast prosječne ponderirane maloprodajne cijene od 11,7% i istovremeno porast povučenih akciznih markica od 2,9%. Tekuća naplata prihoda od akciza u prva dva mjeseca, uz naplatu razlike akciza u januaru 2012., donijela je rast prihoda od akciza na cigarete od 24%, s tim da je rast prihoda na domaće cigarete bio čak 41% u odnosu na isto razdoblje 2011 (Grafikon 7). Mart, april i maj su donijeli

² Više o sivoj ekonomiji u BiH: Tomaš R., „Krizna i siva ekonomija u Bosni i Hercegovini“, Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, 2010.

snažne oscilacije, prvo je u martu došlo do značajnog smanjenja naplaćenih prihoda od 17%, da bi u aprilu došlo do snažnog rasta prihoda od 44%, a u maju rast je iznosio svega 2,8%.

Grafikon 6

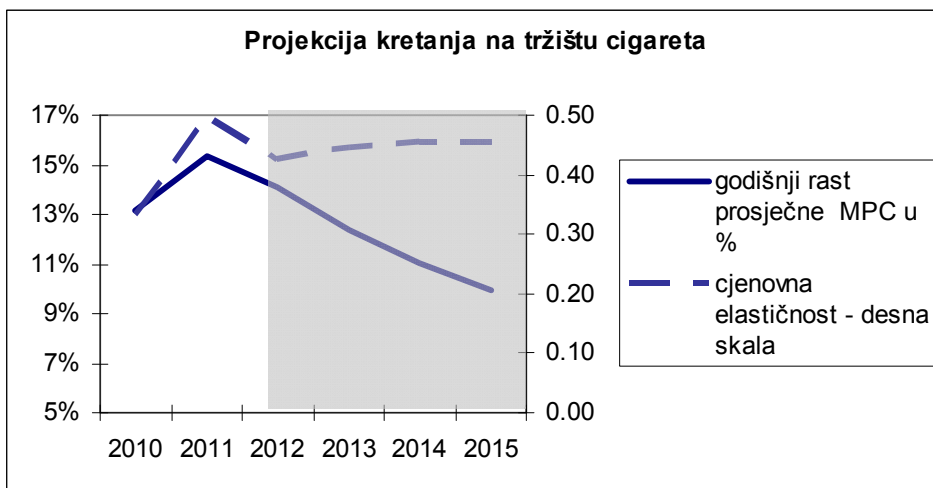
Grafikon 7

Srednjoročni scenario do 2015

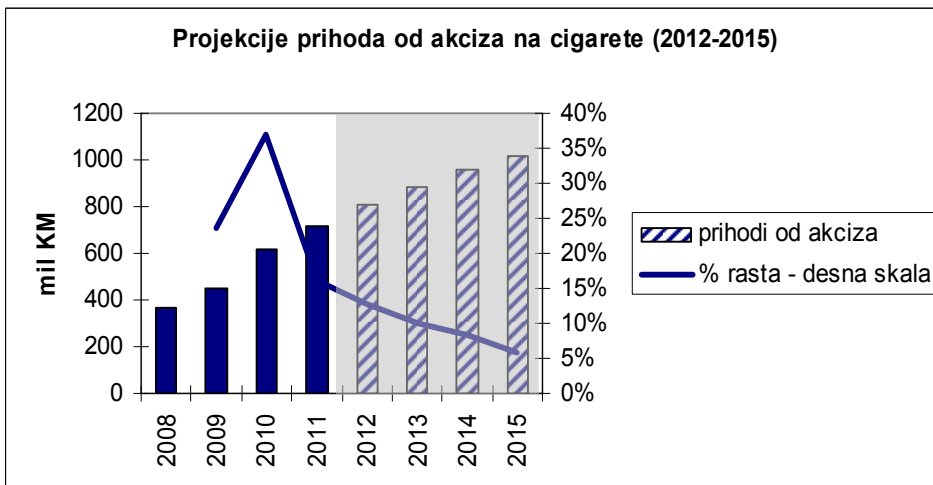
S obzirom na planirani tempo povećanja posebne akcize od 0,15 KM/pak godišnje i smanjenje manevarskog prostora duhanske industrije za vođenje oštrije cjenovne politike u BiH očekuje se usporavanje rasta prosječne maloprodajne cijene do 2015.godine (Grafikon 4), te usporavanje pada potrošnje cigareta na osnovu sljedećih pretpostavki:

- pretpostavljamo da su nakon nekoliko uzastopnih povećanja maloprodajnih cijena cigareta od potrošnje cigareta odustali slojevi građana koji imaju neredovite dohotke, te da su ostali samo oni potrošači koji imaju kontinuirane i stabilne dohotke;
- rizici povećanja crnog tržišta i krijumčarenja cigareta u BiH su smanjeni, s obzirom da su cigarete iz BiH najjeftinije u regionu, tako da se najozbiljniji rizici mogu očekivati samo u nelegalnoj proizvodnji cigareta unutar BiH;
- očekuje se postepeni oporavak ekonomije do 2015.g., koji će donijeti porast dohotka, što bi se trebalo reflektirati i na povećanje potrošnje cigareta.

Na temelju gore navedenih pretpostavki prema konzervativnom scenariju očekujemo nastavak smanjenja potrošnje cigareta, ali umjerenijim tempom, kao i prenošenje cjelokupne porezne incidence na maloprodajne cijene. Kontinuirano povećanje maloprodajne cijene, i pored rasta poreznog opterećenja, donosi usporavanje rasta prosječne maloprodajne cijene zbog više osnovice. S druge strane, konstantno se smanjuje raspon između najviših i najnižih cijena (Grafikon 8). Sve to bi trebalo rezultirati sporijim rastom prihoda, budući da je osnovica za poređenje iz godinu u godinu sve veća (Grafikon 9). Optimistički scenario se zasniva na očekivanju da će vremenom doći do stabilizacije potrošnje cigareta, koja bi trebala donijeti brži rast prihoda od akciza (Grafikon 10).

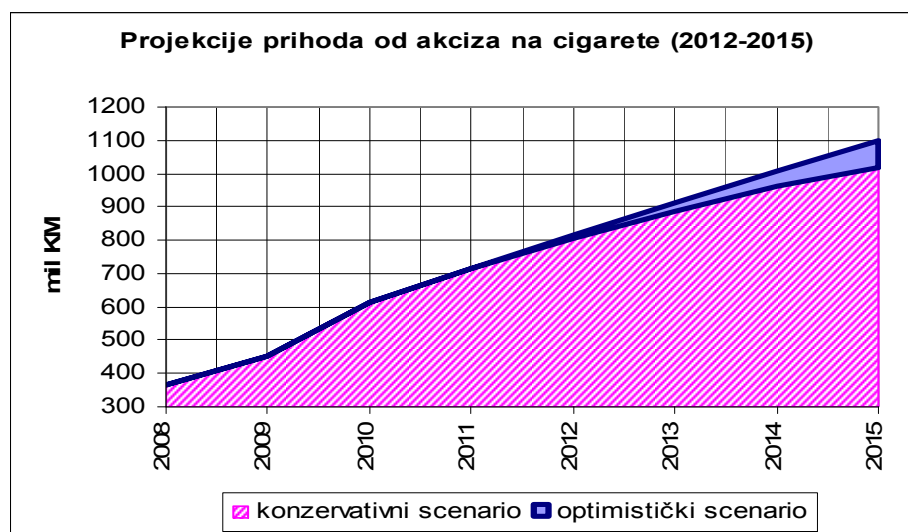

Grafikon 8

Grafikon 9

Grafikon 10

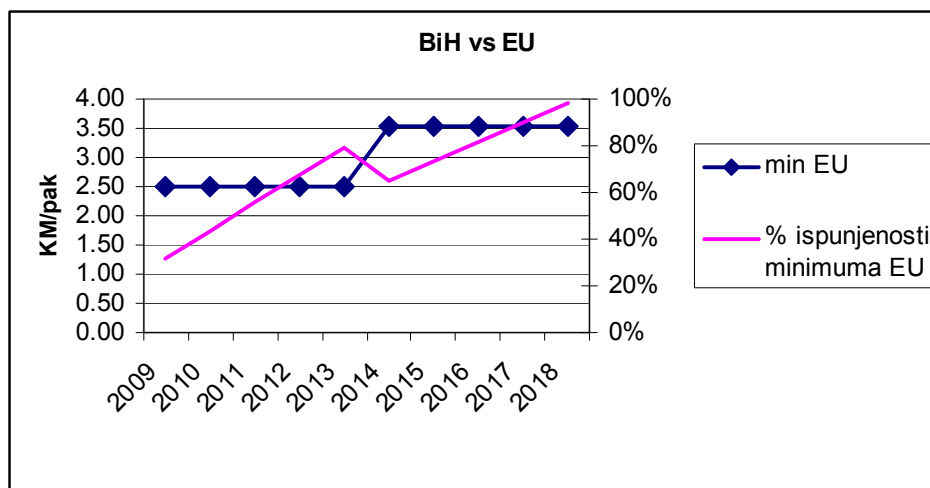
Postoji i treći, pesimistički scenarij. Naime, projekcije prihoda od akciza od 2015.g. ovise i o kretanju strukture tržišta cigareta u BiH. Ukoliko se nastavi tempo rasta maloprodajnih cijena i promjene u strukturi cigareta koje najpopularniju cjenovnu kategoriju dovode u ravan prosječne ponderirane cijene može se očekivati ispunjenje zakonskog praga (nivoa ukupne akcize) od 126 KM za 1,000 cigareta i prije 2015.g. U tom slučaju, moguć je samo minimalni rast prihoda od akciza na cigarete u 2015, kao rezultat ekonomskog rasta BiH. Od 2016.g. nastupiće stabilizacija prihoda od akciza, a dalji porast će uglavnom ovisiti o rastu potrošnje i realnom ekonomskom rastu.

Dugoročnije prognoze prihoda od akciza na cigarete ovise o djelovanju Upravnog odbora UIO i njegovom opredjeljenju za nastavak harmonizacije ukupne akcize na cigarete u BiH sa novim minimalnim standardima EU. Inkorporiranje novih standarda EU u Zakon o akcizama BiH bi zahtijevalo pažljivo balansiranje visine *ad valorem* i posebne akcize kako bi se postigli standardi EU u pogledu nivoa minimalne akcize i raspona posebne akcize. U svakom slučaju, nastavak harmonizacije akcizne politike BiH u području oporezivanja cigareta bi omogućio da BiH bez većih poremećaja dostigne standarde EU do 2020.g.

Akcizno opterećenje u BiH vs Evropska unija

U vrijeme usvajanja novog Zakona o akcizama Evropska unija je minimalno akcizno opterećenje cigareta propisivala na razini 64 EUR/1,000 kom cigareta ili 2,5 KM/pak. Tadašnji minimalni standardi su ugrađeni u odredbe čl. 21 Zakona o akcizama, prema kojima se svake godine posebna akciza povećava za 0,15 KM/pak sve dok ukupna akciza (*ad valorem* + posebna) ne dostigne 126 KM za 1,000 kom cigareta ili 2,52 KM za 1 paklicu. U međuvremenu EU je značajno povećala ukupno minimalno akcizno opterećenje na 90 EUR/1000 cigareta, koje će stupiti na snagu 1.1.2014., s tim da je Bugarskoj, Estoniji, Grčkoj, Latviji, Litvaniji, Mađarskoj, Poljskoj i Rumuniji produžen rok do 31.12.2017.godine. Ovoj grupi zemalja pridružiće se i Hrvatska. Povećanje minimalnih standarda EU za BiH predstavlja novi cilj akcizne politike. Prema procjenama ukupno minimalno zakonsko akcizno opterećenje cigareta od 2,52 KM trebalo bi biti dostignuto 2015.godine. Imajući u vidu činjenicu da se evropska porezna politika u sve većoj mjeri oslanja na „zelene poreze“ u budućnosti se može očekivati dalje povećanje akciznog nameta u cijeni cigareta. U slučaju da BiH ne uskladi Zakon o akcizama sa novim minimalnim standardima EU jaz u oporezivanju između članica EU i BiH će se povećati, što će prolongirati vrijeme za harmonizaciju akcizne politike prema obavezama iz *acquis-a*. Osiguranje zakonskog kontinuiteta

u harmonizaciji akciza na cigarete bi omogućilo BiH da nove minimalne standarde dostigne 2019.godine u slučaju redovitog godišnjeg povećanja posebne akcize od 0,15 KM/pak (Grafikon 11). Ipak, eventualne izmjene Zakona o akcizama u segmentu oporezivanja cigareta zahtijevale bi i balansiranje stopa akciza sa ostalim standardima EU u pogledu visine posebne akcize u odnosu na akcizno opterećenje i visine ukupnog akciznog opterećenja u odnosu na maloprodajnu cijenu. Osim toga, treba imati u vidu da u procesu pregovaranja Unija može BiH nametnuti i druge obveze, npr. smanjenje *ad valorem* akcize na prosjek EU (33%) da bi se sa tržišta brže eliminirale jeftinije cigarete, što bi zahtijevalo dodatno balansiranje povećanja posebne akcize kako bi ukupan efekat izmjene akcizne politike ostao prihodovno neutralan.

Grafikon 11

Zaključak

Od 2009.g. prihodi od akciza na cigarete postaju sve značajniji za finansiranje javnih potreba. U okviru rasta prihoda od 4,04% u 2011.godini efekti, koji uključuju povećanje prihoda od akciza na cigarete i pripadajući PDV, iznose čak 2,44 procentna poena. To znači da su sva ostala kretanja u ekonomiji i potrošnji, korigirana za efekte Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanje, efekte ukidanja 1% carinskog evidentiranja od oktobra 2011. i efikasnost ubiranja, donijela rast prihoda od samo 1,6 procentna poena. Drugo, ovakav konstantni trend pokazuje da će rast prihoda od indirektnih poreza i u narednim godinama do 2015., ukoliko BiH ne uskladi do tada Zakon o akcizama sa novim standardima EU, osim za rast makroekonomskih agregata, biti uveliko vezan za izmjene akcizne politike.

Usklađivanje akciza na duhanske proizvode i energente sa standardima u EU zbog svojih implikacija predstavlja složen i dugotrajan proces. S obzirom da je to obaveza iz *acquis-a*, uvažavajući preporuku Evropske komisije da se usklađivanje vrši postepeno, potrebno je osigurati da se što prije započne sa doradom Zakona o akcizama, kako akcizna politika ne bi bila prepreka na putu BiH prema EU.

Politika PDV-a u recesiji

(Pripremila: Aleksandra Regoje, makroekonomista u Odjeljenju)

Uvod

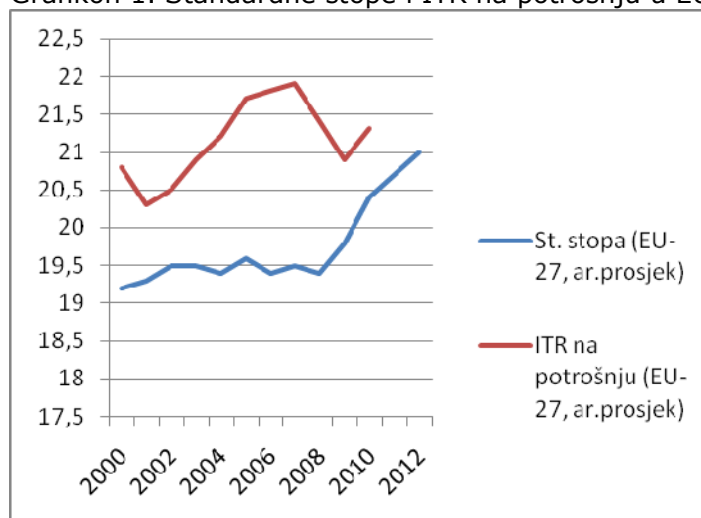
U borbi protiv ekonomske krize članice Evropske unije usvojile su brojne mjere usmjerene na održavnje likvidnosti i stimuliranje ekonomske aktivnosti. Ipak, nisu sve imale dovoljno fiskalnog prostora za reagiranje, a naročito one koje imaju visoku zaduženost. Mnoge članice su se susrele sa problemima fiskalne konsolidacije i nedostatkom prostora za fiskalni manevar, a mjere povećanja prihoda bile su često koncentrirane na poreze na potrošnju.

Podaci o implicitnim stopama ukazuju da je oporezivanje potrošnje snažno poraslo u Evropskoj uniji u 2010. godini. Implicitne porezne stope (ITR) na potrošnju porasle su u većini zemalja članica,³ a pri tome treba imati u vidu da PDV komponenta ima najveće učešće u ovom pokazatelju.⁴

Dinamika standardnih PDV stopa

Snažan prosječni rast ITR na potrošnju u Evropskoj uniji u 2010. godini najvećim dijelom se može pripisati rastu standardne stope koji je implementiran u velikom broju članica. Nakon stagnacije od 2002. godine, u 2009. godini nastupio je trend rasta standardnih PDV stopa (grafikon 1). Šest članica izmijenilo je standardnu stopu u 2009. godini, a osam povećalo u 2010. Politika izmjena stopa nastavljena je i u 2011. i 2012. godini, ali s manjim intenzitetom. Mnoge članice koje primjenjuju natprosječne PDV stope su one koje se susreću sa finansijskim poteškoćama i konsolidacijskim pritiscima.

Grafikon 1. Standardne stope i ITR na potrošnju u EU

Izvor: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2012 edition

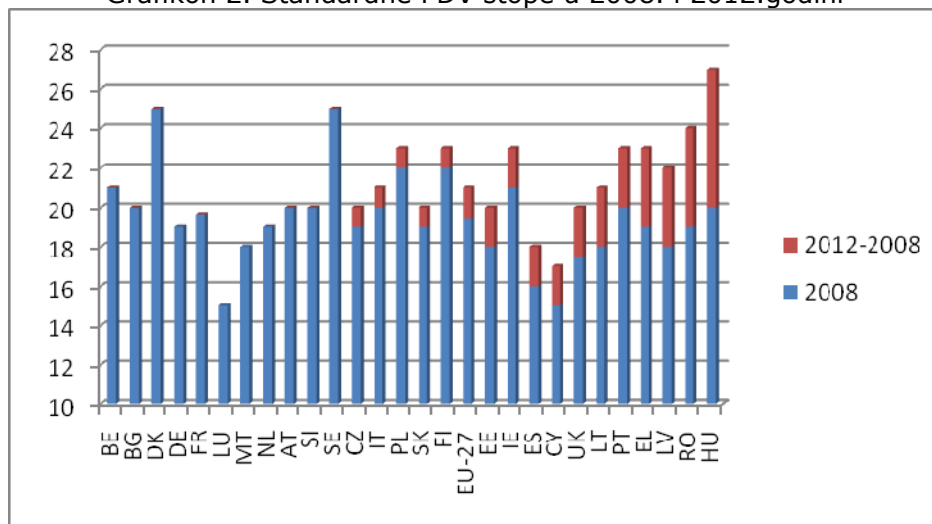
Na grafikonu br. 2 prikazane su standardne stope u 2008. i 2012. godini. Crvenom bojom označen je rast stope. Mađarska je povećala stopu za čak 7 procentnih poena u odnosu na 2008. godinu. To je izvršeno u dva navrata. U julu 2009. godine povećana je stopa sa 20% na 25%, a onda u 2012. godini na 27%. Rumunija je u periodu 2008-2012 povećala stopu za 5 procentnih poena, a

³ ITR na potrošnju definira se odnosom svih poreza na potrošnju i krajnje privatne potrošnje na određenoj ekonomskoj teritoriji. PDV komponenta ITR na potrošnju je predstavljena odnosom prihoda od PDV-a i privatne potrošnje.

⁴ Ne treba zanemariti ni ostale komponente ITR na potrošnju, čija se zbirna vrijednost kreće od 26,6% u Švedskoj do 41,4% u Velikoj Britaniji (Eurostat).

Grčka i Letonija za četiri. Još dvanaest članica je povećalo stopu za između 1 i 3 procentna poena u navedenom periodu.

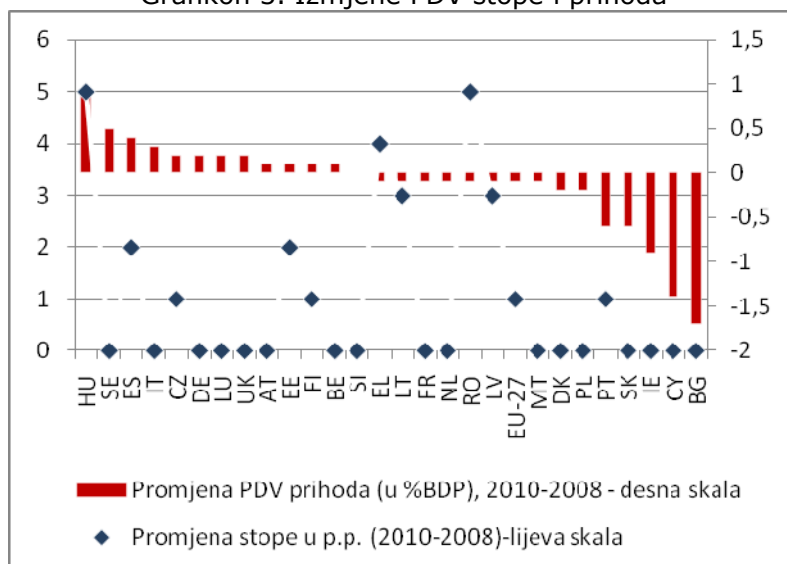
Grafikon 2. Standardne PDV stope u 2008. i 2012. godini

Izvor: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2012 edition⁵

U grafikonu 3. prikazane su izmjene prihoda od PDV-a (u % BDP-a) zajedno sa izmjenama standardne stope, oboje u periodu 2008-2010. Vidljivo je da nema značajnog stepena korelacije. Brojne zemlje koje su povećale standardnu stopu čak su zabilježile pad PDV prihoda u BDP-u. Za ozbiljniju analizu efekata na prihode svakako su potrebne brojne druge informacije osim izmjena standardne stope (izmjene sniženih stopa, porezne osnovice, ekonomskih uvjeta, nivoa BDP-a i sl.), ali se može zaključiti da brojni faktori, izuzev PDV stope, imaju snažan uticaj na ubiranje prihoda.

Grafikon 3. Izmjene PDV stope i prihoda

Izvor: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2012 edition

⁵ Legenda: BE-Belgija, BG-Bugarska, CZ-Češka Republika, DK-Danska, DE-Njemačka, EE-Estonija, IE-Irska, EL-Grčka, ES-Španija, FR-Francuska, IT-Italija, CY-Kipar, LV-Letoniya, LT-Litvanija, LU-Luksemburg, HU-Mađarska, MT-Malta, NL-Holandija, AT-Austrija, PL-Poljska, PT-Portugal, RO-Rumunija, SI-Slovenija, SK-Slovačka, FI-Finska, SE-Švedska, UK-Velika Britanija

Prema analizama Evropske komisije⁶ u 2010. godini je prikupljeno oko 50% teoretski mogućih prihoda od PDV-a, pri čemu se pod teoretskim podrazumijevaju prihodi koji bi se ubrali kada bi se standardna stopa primijenila na ukupnu finalnu potrošnju. Analiza ukazuje na značajan uticaj izuzeća, sniženih stopa i porezne evazije na naplatu prihoda od PDV-a.

Efikasnost PDV-sistema

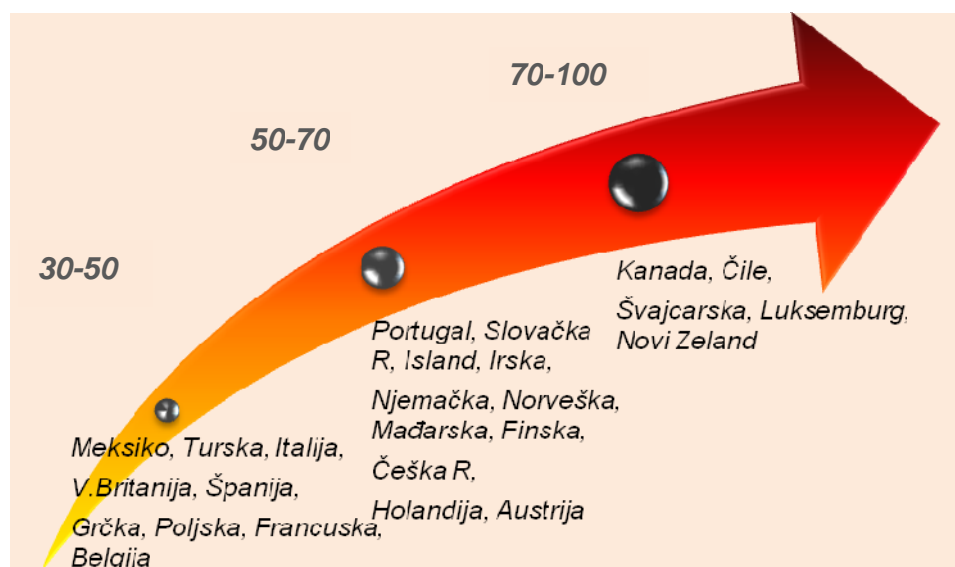
U više navrata Odjeljenje je analiziralo metodologije mjerenja efikasnosti PDV-sistema putem pokazatelja C-efikasnosti. U ovom broju fokusiraćemo se na mogućnost primjene ovog pokazatelja u kreiranju politike prihoda u uvjetima krize.

C-efikasnost definira se udjelom PDV prihoda u proizvodu potrošnje i stope PDV-a (izraženo u procentu). Zavisí od uspješnosti administriranja PDV-om (stepen poštivanja propisa, porezna evazija) ali i od politike oporezivanja (politika nižih stopa, prag oporezivanja, porezna osnovica i slično). U teoretskim uvjetima gdje je cjelokupna potrošnja oporezovana po jedinstvenoj stopi, a gdje nema porezne evazije C-efikasnost bi iznosila 100%.

$$(1) \text{ C-efikasnost} = \frac{\text{PDV prihodi}}{\text{potrošnja} * \text{PDV stopa}}$$

Grafikon 4 pokazuje da veliki broj evropskih zemalja ima nisku C-efikasnost. To znači da postoji značajan prostor za podizanje prihoda od PDV-a bez rasta standardne stope. Ukoliko bi, na primjer, Italija povećala C-efikasnost na nivo Francuske (sa 41 na 49 posto), to bi joj donijelo rast prihoda od PDV-a za 1,2% BDP-a.⁷ Sa druge strane, kod zemalja sa visokom C-efikasnosti (npr. Švicarska, Luksemburg, Novi Zeland) značajniji rast prihoda od PDV-a zahtijevao bi rast standardne stope.

Grafikon 4. C-efikasnost

Izvor: IMF WP, Fiscal Devaluation and Fiscal Consolidation, VAT in Troubled Times, March 2012

⁶ Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2012 edition

⁷ IMF WP/12/85, March 2012

Iz navedenog primjera Italije vidi se da ta zemlja ima prostora za povećanje prihoda od PDV-a bez mijenjanja standardne stope. Međutim, iz samog pokazatelja C-efikasnosti se ne može vidjeti na koji način se to može ostvariti. Stoga je potrebno razložiti ovaj pokazatelj na dvije komponente, tzv. *policy* i *compliance* komponentu.

$$(2) \text{ C-efikasnost} = (1 - \text{policy gap}) \times (1 - \text{compliance gap})_{\#}$$

„*Compliance gap*“ pokazuje razliku prikupljenih i potencijalnih prihoda od PDV-a iz određenog sistema. Ovaj jaz nastaje usljed porezne evazije, a njegova nulta vrijednost znači da svi obveznici uredno izmiruju svoje obaveze.

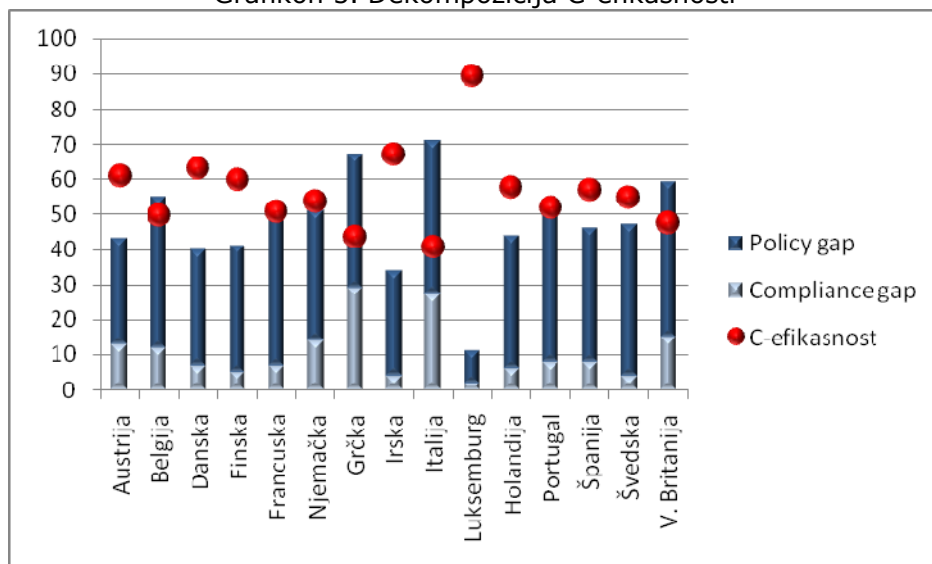
„*Policy gap*“ odnosi se na gubitak prihoda usljed zakonskih rješenja. Može se iskazati na sljedeći način:

$$(3) (1 - \text{policy gap}) = (1 - \text{diferencijacija stapa}) \times (1 - \text{oslobađanja})$$

Nulta vrijednost ovog jaza ukazuje da se radi o sistemu sa jedinstvenom PDV stopom i bez poreznih oslobađanja.

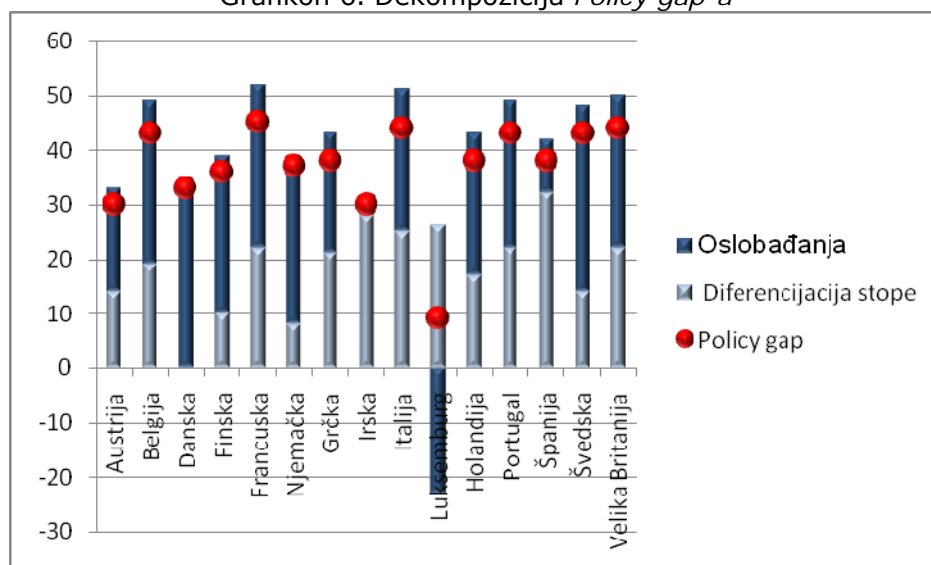
U praksi su, ipak, rijetko dostupne informacije za dekompoziciju C-efikasnosti na gore navedeni način. U naredna dva grafikona prikazani su elementi ovog pokazatelja koji su za potrebe istraživanja MMF-a prikupljeni iz različitih izvora i za različite godine⁸ a mogu poslužiti za ilustraciju metodologije.

Grafikon 5. Dekompozicija C-efikasnosti

Izvor: IMF WP, Fiscal Devaluation and Fiscal Consolidation, VAT in Troubled Times, March 2012

⁸ C-efikasnost za 2004, izvor EC 2011; Compliance gap za 2006 iz Reckon 2009; Diferencijacija stopa iz Mathis 2004. Preuzeto iz IMF WP, Fiscal Devaluation and Fiscal Consolidation, VAT in Troubled Times, March 2012

Grafikon 6. Dekompozicija *Policy gap*-a

Izvor: IMF WP, Fiscal Devaluation and Fiscal Consolidation, VAT in Troubled Times, March 2012

Zaključak

Iz posljednja dva grafikona se može vidjeti da brojne razvijene zemlje imaju prostora da iskoriste prihode od PDV-a za konsolidacijske potrebe, bez izmjene standardne stope. Rast standardnih stopa PDV-a može čak uticati na smanjenje C-efikasnosti, putem rasta stimulacije za poreznu evaziju. Iz grafikona 5 vidljivo je da kod posmatranih zemalja nije zanemariva *compliance* komponenta kada je u pitanju mogućnost povećanja efikasnosti, ali da veći uticaj na ubiranje prihoda ima tzv. *policy* komponenta, odnosno uređenje PDV sistema. Ako izuzmemo iz analize poreznu evaziju, ostaje pitanje politike PDV-a, odnosno primjene sniženih stopa i širine porezne osnovice. Izbor je svake zemlje kako će stimulirati određene vidove potrošnje, da li kroz uređenje politike oporezivanja potrošnje ili kroz ciljane transfere. A to je zasebna tematika, u koju ovdje nećemo ulaziti.

Osnovna literatura:

- IMF WP, *Fiscal Devaluation and Fiscal Consolidation, VAT in Troubled Times, March 2012*
- Eurostat, *Taxation trends in the European Union, 2012 edition*

Kretanje robne razmjene za prvih pet mjeseci 2012. godine

(Autor: Aleksandar Eskić, makroekonomista u Odjeljenju)

Uvod

Ocjene brojnih eksperata govore da se privreda Evropske unije i dalje nalazi u nezavidnoj i neizvjesnoj situaciji. Neke od najvećih evropskih privreda pokazuju jasne znakove usporavanja što će biti nastavljeno i u budućem periodu. Gore navedeno u kombinaciji sa porastom nezaposlenosti dovodi do daljnjeg jačanja fiskalnog pritiska i produblivanja dužničke krize u pojedinim zemljama eurozone što se negativno odražava i na privrede izvan eurozone.

Prema istraživanju Svjetske banke⁹, zaraza uzrokovana fiskalnom krizom u Evropi raširila se kako na zemlje u razvoju tako i na razvijene zemlje što je usporilo globalni ekonomski rast. Ukupno posmatrano, događaji u drugoj polovini 2011. godine nisu samo usporili evropsku i globalnu ekonomsku aktivnost, već su i uvećali strah od nove globalne zaraze. Istovremeno, prema istom izvoru, stanje na finansijskim tržištima se popravilo tokom prva četiri mjeseca 2012. godine. Sa ciljem smanjenja pritiska finansiranja evropskih banaka, Evropska centralna banka (ECB) je predstavila paket dugoročnih operacija za refinansiranje¹⁰. Vrijednost ovih operacija dostiže bilijardu eura kako bi se povratilo povjerenje na međubankarskom tržištu i smanjio jaz između EURIBOR-a i EONIA-e¹¹.

U nastavku je predstavljena kratka analiza vanjskotrgovinske razmjene BiH sa inostranstvom tokom prvih pet mjeseci. Bitno je napomenuti da su kao izvor podataka korištene jedinstvene carinske isprave (JCI) koje Agencija za statistiku BiH preuzima od Uprave za indirektno oporezivanje radi mjesečne obrade podataka robne razmjene sa inostranstvom¹².

Kretanje osnovnih vanjskotrgovinskih pokazatelja

Makroekonomska analiza dinamike ostvarenog rasta u 2011. godini otkriva da su indikatori rasta, nakon prvog tromjesečja, uglavnom konstatno slabili prvenstveno usljed širenja dužničke krize u EU i neposrednom okruženju¹³. Tokom posmatranog perioda (prvih pet mjeseci), vrijednost uvoza i izvoza je snažno fluktuirala što se vidi na grafikonu 1. Uvoz je, nakon snažnog pada (-25,34%) u 2009. godini, konstatno bilježio pozitivne stope rasta (17,82% u 2011. godini). Situacija kod vrijednosti izvoza je nešto drugačija. Nakon snažnog pada (-23,42%) u 2009. godini, izvoz je rastao po prosječnoj stopi od preko 26% tokom 2010. i 2011. godine da bi zabilježio pad od 7,17% u 2012. godini.

Tako imamo da je obim vanjskotrgovinske razmjene porastao za 19,63% tokom prvih pet mjeseci 2011. godine u odnosu na isti period prethodne godine, dok je isti pokazatelj za prvih pet mjeseci 2012. godine manji za skoro 2%.

⁹ World Bank, South East Europe – Regular Economic Report , 05.06.2012

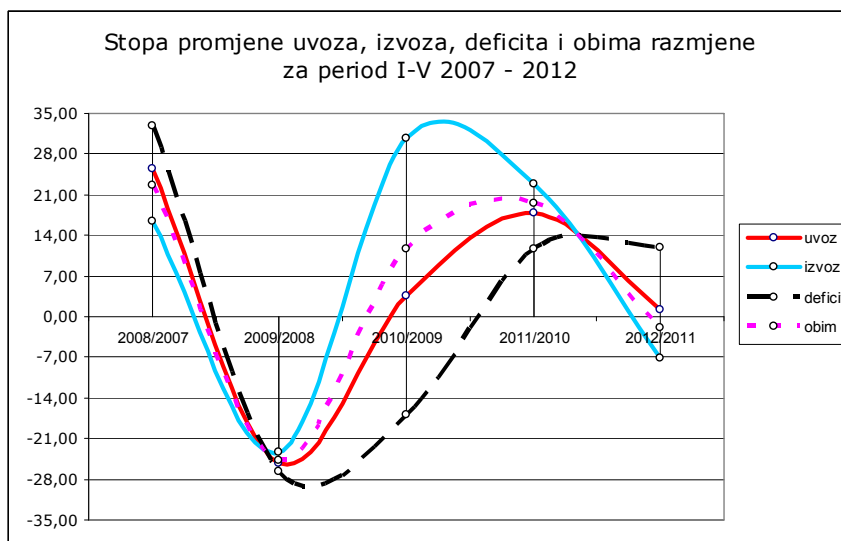
¹⁰ LTRO - long-term refinancing operations

¹¹ EONIA (Euro OverNight Index Average) je efektivna kamatna stopa na prekonoćne pozajmice koja se računa kao ponderisani prosjek svih neobezbijedenih pozajmica na međubankarskom trzistu. Pored EURIBOR-a, predstavlja referentan pokazatelj na tržištu novca i kapitala. Panel banaka (43 banke od maja 2012. godine) koje utiču na visinu ovog pokazatelja je isti kao i kod izračunavanja EURIBOR-a.

¹² Indeksi uvoznih i izvoznih cijena BiH – prvi kvartal 2012. godine, Saopštenje Agencije za statistiku BiH, 31.05.2012. godine

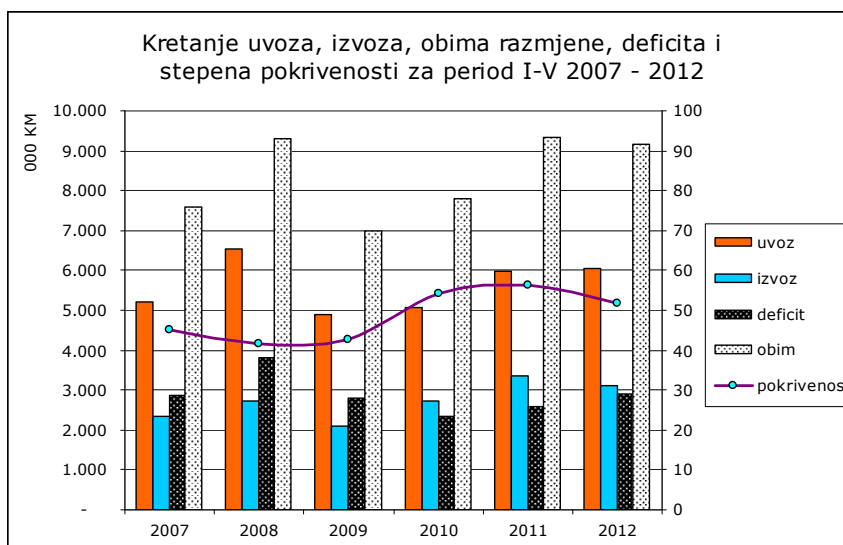
¹³ Dokument okvirnog budžeta – makroekonomske projekcije 2013 – 2015, Direkcija za ekonomsko planiranje BiH, juni 2012

Grafikon 1

Na grafikonu 2 su prikazane apsolutne vrijednosti osnovnih pokazatelja vanjskotrgovinske razmjene BiH sa inostranstvom tokom prvih pet mjeseci za period 2007 – 2012. godina. Kriva „pokrivenost,, predstavlja zapravo procenat pokrivenosti uvoza izvozom (desna skala).

Grafikon 2

Vrijednost koeficijenta pokrivenosti uvoza izvozom se kretao oko prosječnog nivoa nešto ispod 50% tj. u rasponu od 41,75% u 2008. godini do 56,45% u 2011. godini, dok njegova vrijednost iznosi 51,79% za prvih pet mjeseci tekuće godine.

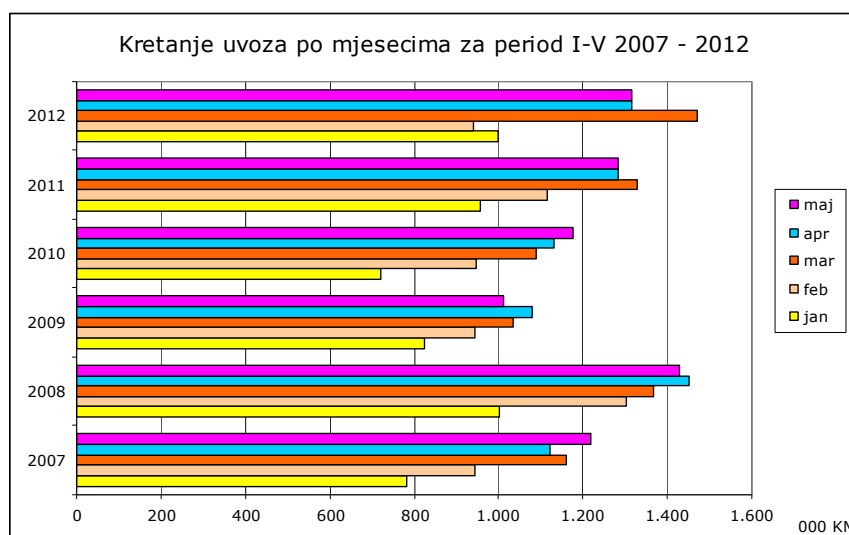
Još jedan od gorućih problema današnje međunarodne ekonomije je rast svjetskih cijena osnovnih proizvoda koji su prema kompozitnom indeksu MMF-a (Fuel and Non-fuel Commodity Price Index) zabilježili rast od preko 30% u 2011. godini. Samo sirovo ulje (nafta) tipa BRENT je zabilježila rast indeksa od oko 30%, dok je indeks hrane i pića porastao za oko 19%, a metala za oko 15%¹⁴.

¹⁴ Izvor: www.imf.org.

Cijene sirovog ulja (nafte), gasa i hrane na svjetskom tržištu i dalje najznačajnije utiču na opšti nivo cijena u BiH. Prema projekcijama Evropske komisije svjetska cijena sirovog ulja (nafte) bi se trebala uvećati za 5,3%¹⁵ dok bi se cijena hrane smanjila za 7,2%. Pri tome osnovna prijetnja za brži rast cijena sirovog ulja su politička i sigurnosna situacija na Bliskom istoku i globalno jačanje potražnje za ovim energentom. Veoma slična predviđanja za sirovo ulje (naftu) dolaze od MMF-a i Svjetske banke. Stabilnije cijene hrane, gasa i sirovog ulja na svjetskom tržištu bi mogle direktno da utiču na cijene domaćih komponenti koje su osjetljive na promjenu cijena ovih proizvoda (prvenstveno hrane, komunalija, transporta i sl.).

Kretanje i struktura uvoza

Na grafikonu 3 prikazane su vrijednosti uvoza na mjesečnom nivou za period 2007 – 2012. godina. Može se primjetiti da su vrijednosti uvoza za januar i mart u 2012. godini dostigle rekordne vrijednosti u posmatranom periodu. Isto tako, mjesečne vrijednosti uvoza u 2012. godini su veće od istih godinu dana ranije (osim vrijednosti uvoza u mjesecu februaru).

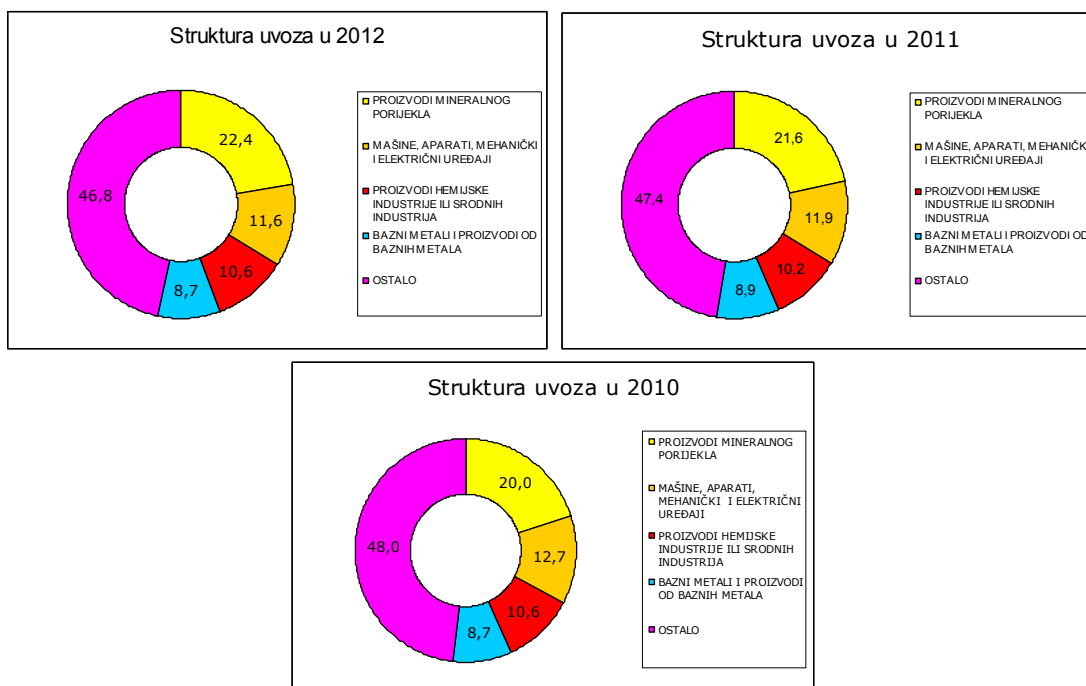
Grafikon 3

Na grafikonima 4, 5 i 6 predstavljena je struktura uvoza tokom prvih 5 mjeseci za 2010., 2011. i 2012. godinu. Klasifikacija je usklađena sa odjeljcima harmonizovanog sistema. Najznačajnija grupa proizvoda tokom posmatrane tri godine su proizvodi mineralnog porijekla. Pod tim se podrazumijevaju mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije; električna energija; bitumenske tvari i mineralni voskovi. Može se primjetiti da njihovo učešće konstantno raste i to od nivoa 20% u 2010. godini do nivoa od 22,4% u 2012. godini. Ako posmatramo udio vrijednosti uvoza ove grupe proizvoda u vrijednosti ukupnog izvoza, vidimo da on dostiže vrijednost od 43,2% u 2012. godini što znači da skoro polovina vrijednosti izvoza BiH odlazi na uvoz ove grupe proizvoda.

Na drugom mjestu po značajnosti se nalazi grupa proizvoda mašine, aparati, mehanički i električni uređaji. Njihov udio konstantno opada u ukupnoj vrijednosti uvoza i to sa nivoa od 12,7% u 2010. godini na nivo od 11,6% u 2012. godini. Ako se posmatra sama struktura ove grupe proizvoda može se vidjeti da na mašine, aparate, mehaničke uređaje, kotlove i njihove dijelove otpada oko 60% dok na električne mašine i opremu i njihove dijelove; aparate za snimanje ili reprodukciju

¹⁵ Brent (US \$), izvor: European Economic Forecast, spring 2012.

zvuka, televizijske aparate za snimanje ili reprodukciju slike i zvuka i dijelovi i pribor za te proizvode otpada skoro 40%.

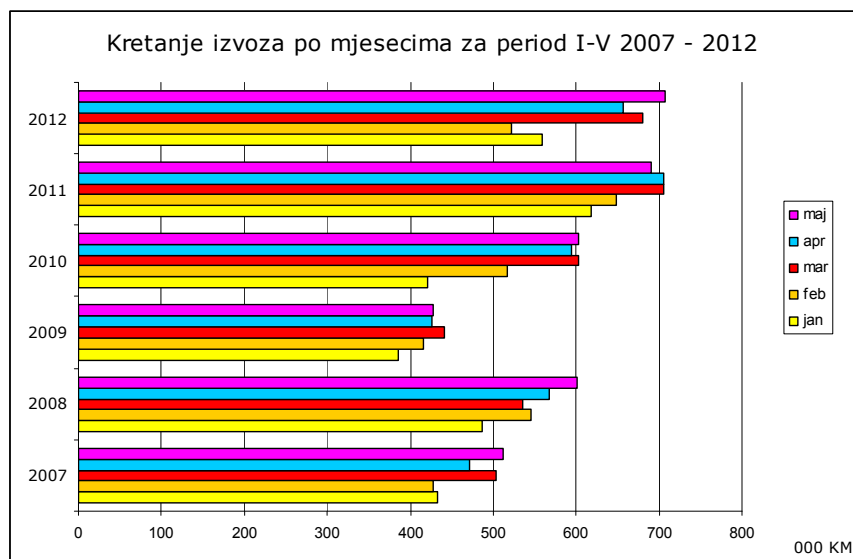

Grafikoni 4, 5 i 6

Treća grupa proizvoda po značajnosti su proizvodi hemijske industrije ili srodnih industrija. Njihovo učešće se konstantno kreće oko nivoa od 10,5%, a među njima su najznačajniji farmaceutski proizvodi (28%). Četvrta grupa proizvoda po značajnosti predstavlja bazne metale i proizvode od baznih metala. Među njima su najznačajniji željezo i čelik (32%), proizvodi od željeza i čelika (27%) kao i aluminij i proizvodi od aluminija (18%).

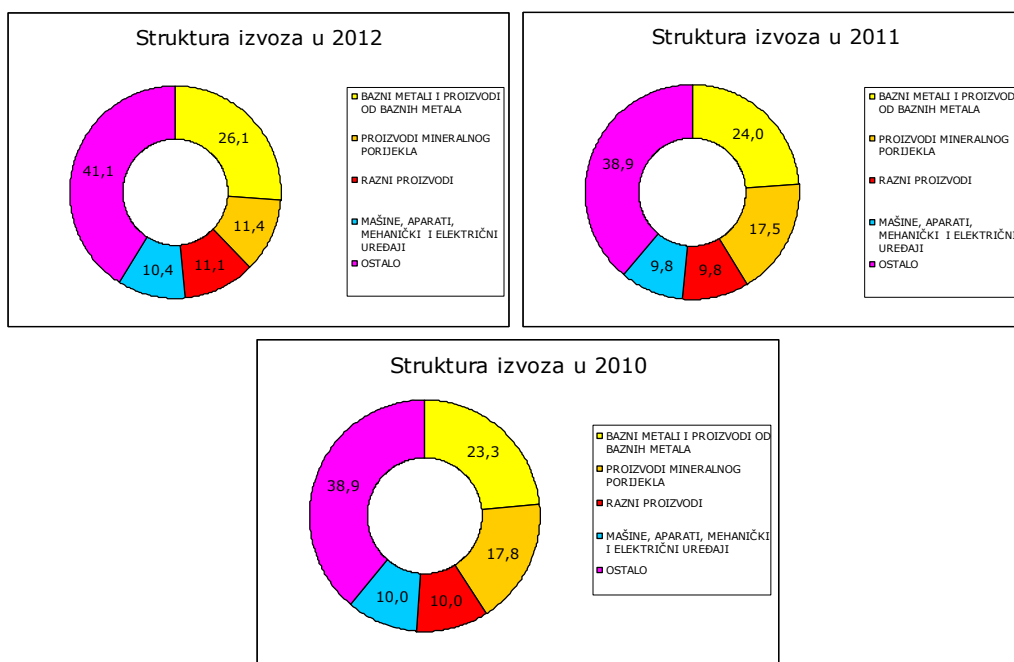
Kretanje i struktura izvoza

Na grafikonu 7 prikazane su vrijednosti izvoza na mjesečnom nivou za period 2007 – 2012. godina. Može se primjetiti da su rekorderi u smislu vrijednosti izvoza skoro svi mjeseci u 2011. godini sa izuzetkom mjeseca maja 2012. godine. Isto tako, može se primjetiti da, nakon snažnog pada u 2009. godini, vrijednost izvoza počinje snažno da raste tokom naredne dvije godine kada dolazi do kontrakcije u 2012. godini usljed pada potražnje za izvoznim proizvodima.

Grafikon 7

Na grafikonima 8, 9 i 10 predstavljena je struktura izvoza tokom prvih 5 mjeseci za 2010., 2011. i 2012. godinu. Klasifikacija je usklađena sa odjeljcima harmonizovanog sistema.

Grafikoni 8, 9 i 10

Drugi po značajnosti su proizvodi mineralnog porijekla. Pod tim se podrazumijevaju mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije; električna energija; bitumenske tvari i mineralni voskovi. Može se primjetiti da njihovo učešće konstantno opada i to od nivoa 17,8% u 2010. godini do nivoa od 11,4% u 2012. godini.

Na trećem mjestu po značajnosti se nalazi grupa razni proizvodi čije učešće dostiže 11,1% u 2012. godina. U toj grupi proizvoda dominira namještaj; nosači madraca; oprema za krevete i slični

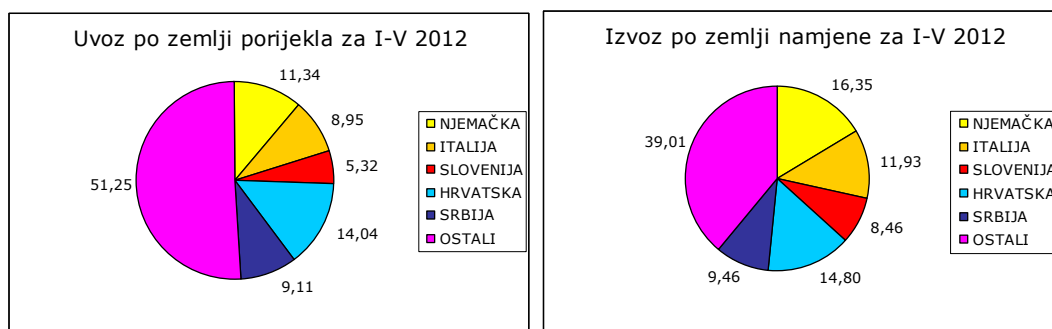
proizvodi; svjetiljke i druga rasvjetna tijela koja nisu spomenuta niti uključena na drugom mjestu; svijetleći znakovi, osvijetljene pločice sa natpisom kao i montažne zgrade. Interesantno je da je ova grupa proizvoda polako preuzimala primat od grupe drvo i proizvodi od drveta što znači da se prosječno povećao stepen finalizacije obrade drveta koji se plasira izvan granica BiH.

Na četvrtom mjestu po značajnosti se nalazi grupa proizvoda mašine, aparati, mehanički i električni uređaji. Njihov udio dostiže maksimum u 2012. godini iznosi 10,4% u ukupnoj vrijednosti izvoza. Ako se posmatra sama struktura ove grupe proizvoda može se vidjeti da na mašine, aparate, mehaničke uređaje, kotlove i njihove dijelove otpada oko 70% dok na električne mašine i opremu i njihove dijelove; aparate za snimanje ili reprodukciju zvuka, televizijske aparate za snimanje ili reprodukciju slike i zvuka i dijelovi i pribor za te proizvode otpada skoro 30%.

Najznačajnija grupa proizvoda tokom posmatrane tri godine su bazni metali i proizvodi od baznih metala. Njihovo učešće konstatno raste i to sa nivoa od 23,3% u 2010. godini do nivoa od 26,1% u 2012. godini. U njihovoj strukturi prednjače željezo i čelik kao i aluminij i proizvodi od aluminija sa učešćem od po cca. 33% i potom ih slijede proizvodi od željeza i čelika sa 20%.

Najznačajniji vanjskotrgovinski partneri BiH

Na grafikonu 11 i 12 prikazani su najznačajniji vanjskotrgovinski partneri BiH za period I-V 2012. godine. Jasno se može vidjeti da se najviše roba uvozilo iz Hrvatske i to 14,04% ukupne vrijednosti uvoza u posmatranom periodu. Potom slijede Njemačka sa 11,34%, Srbija sa 9,11%, Italija sa 8,95% i Slovenija sa 5,32%.

Grafikoni 11 i 12

Što se tiče vrijednosti izvoza, Njemačka je apsorbirala 16,35% vrijednosti ukupnog izvoza, zatim slijede Hrvatska sa 14,80%, Italija sa 11,93%, Srbija sa 9,46% i Slovenija sa 8,46%.

Zaključak

Na ovom mjestu je potrebno ukazati na nekoliko ključnih ispoljenih tendencija u robnoj razmjeni BiH sa inostranstvom kao i izazovima sa kojima će se BiH susresti u bliskoj budućnosti. Prema podacima koji su bili predmet analize, može se vidjeti da vrijednost uvoza nastavlja da raste sa dominantnim učešćem proizvoda mineralnog porijekla. Da li će se nastaviti ispoljeni trend zavisi prvenstveno od potreba BiH privrede kao i od cijena sirovog ulja (nafte) na međunarodnom tržištu. Ono što je evidentno je to da korelacijska veza vrijednosti uvoza ove grupe proizvoda i prikupljene akcizne obaveze (koja se obračunava po litri) na derivate sirovog ulja (nafte) postaje slabija.

Isto tako, obim robne razmjene se polako oporavlja, ali deficit nastavlja da raste. Mjere koje bi dovele do smanjenja deficita tj. rasta potražnje za izvoznim proizvodima BiH se nalaze u rukama

kako domaćih tako i evropskih donosilaca odluka¹⁶. Tek sinhronizovane mjere vanjskotrgovinske, monetarne i fiskalne politike mogu dovesti do povećanja obima robne razmjene, poboljšanja uslova razmjene¹⁷ i poželjnog smanjenja vanjskotrgovinskog deficita.

Svakako da ovdje ne treba zanemariti i politički konsenzus oko unutrašnjih, bilateralnih ili multilateralnih pitanja koja imaju ili mogu imati snažan uticaj na dinamiku i strukturu robne razmjene BiH sa inostranstvom. Pitanje ulaska Hrvatske u EU polovinom naredne godine kao i reperkusije koje će imati taj događaj na trgovinske odnose sa BiH je jedno od trenutno najvažnijih. Stoga je potrebno procijeniti da li će i u kojoj mjeri ovaj događaj predstavljati strukturni lom u smislu obima i smjera kretanja buduće robne razmjene, uticaja na makroekonomski, makrofiskalni, ali i mikroekonomske sisteme onih koji su tradicionalno oslonjeni na robnu, a i svaku drugu razmjenu sa ovom susjednom zemljom.

Konsolidovani izvještaji

(pripremila: Aleksandra Regoje)

Tabela 1. (Konsolidovani izvještaj: JR, Institucije BiH, entiteti)

Konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode od indirektnih poreza koje prikuplja Uprava za indirektno oporezivanje na Jedinostveni račun,
- transfere sa Jedinostvenog računa UIO,
- prihode i rashode budžeta institucija Bosne i Hercegovine,
- prihode i rashode budžeta Federacije BiH,
- prihode i rashode budžeta Republike Srpske*

Izvještaj ne uključuje neusklađene prihode prikupljene na JR UIO.

Tabela 2. (Konsolidovani izvještaji: Opšta vlada)

Preliminarni konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode i rashode budžeta institucija BiH,
- prihode i rashode budžeta FBiH, kantona, općina i fondova u FBiH,
- prihode i rashode budžeta RS*, općina i fondova u RS,
- prihode i rashode budžeta BD i fondova u BD.

Tabela 3. (Konsolidovani izvještaji: Centralna vlada)

Preliminarni konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode i rashode budžeta institucija BiH,
- prihode i rashode budžeta FBiH i kantona,
- prihode i rashode budžeta RS*,
- prihode i rashode budžeta BD.

*Obuhvaćeno: (A) budžet Republike i vanbudžetska sredstva evidentirana u Glavnoj knjizi trezora RS, (B) ukupno ino-zaduženje za projekte koji se realizuju preko općina i preduzeća, (C) podatke korisnika budžeta Republike koji imaju vlastite bankovne račune (uključujući i neke jedinice za implementaciju ino-projekata formirane pri ministarstvima).

¹⁶ BiH je realizovala 46,7% uvoza i 59,7% svog izvoza na tržištu EU za prvih pet mjeseci 2012. godine

¹⁷ Terms of trade

Konsolidovani izvještaj: JR, Institucije BiH, entiteti, 2012

	I	II	II	IV	I-IV
Ukupni prihodi	418,2	402,4	533,6	502,8	1857,0
Porezi	382,4	357,6	455,6	440,2	1635,8
Direktni porezi	23,4	27,8	58,3	40,6	150,0
Porezi na dohodak i dobit	22,8	27,1	57,3	39,6	146,8
Porez na imovinu	0,6	0,7	1,0	0,9	3,2
Indirektni porezi (neto)	358,8	329,8	397,1	399,5	1485,2
PDV	217,9	210,1	264,0	252,3	944,3
Akcize	105,9	85,2	91,1	102,9	385,2
Putarina	21,2	19,0	20,6	22,7	83,4
Carine	12,6	14,5	20,1	20,1	67,3
Ostali indirektni porezi	1,2	1,0	1,3	1,5	5,0
Ostali porezi	0,2	0,1	0,1	0,1	0,5
Doprinosi za socijalno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih organizacija	1,8	1,1	0,6	1,0	4,5
Neporezni prihodi	33,8	43,2	77,7	61,9	216,6
Transferi od ostalih budžetskih jedinica	0,2	0,5	-0,3	-0,3	0,2
Ukupni rashodi	421,0	386,8	463,2	471,4	1742,5
Tekući rashodi	416,5	382,3	459,2	466,9	1724,9
Bruto plaće i naknade zaposlenih	130,4	131,5	131,8	133,7	527,4
Izdaci za materijal i usluge	13,3	17,2	24,1	30,7	85,3
Doznake na ime socijalne zaštite	51,5	52,7	64,7	55,9	224,8
Izdaci za kamate	5,0	5,8	19,3	7,8	37,9
Izdaci po osnovu kamata u inostranstvu	4,2	4,4	9,8	6,6	24,9
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	0,8	1,4	9,6	1,2	13,0
Subvencije	2,2	2,4	3,9	14,0	22,5
Donacije (nerezidentima)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Transferi drugim budžetskim jedinicama	40,9	39,9	40,1	51,2	172,1
Transferi sa JR (BD, kantoni, općine, fondovi, dir. za	162,9	128,7	170,3	171,8	633,7
Drugi rashodi	10,2	4,0	5,1	1,9	21,2
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	4,6	4,5	4,0	4,6	17,6
Izdaci za nefinansijsku imovinu	4,7	4,9	4,4	5,0	19,0
Primici od nefinansijske imovine	0,1	0,4	0,4	0,4	1,3
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	1,8	20,1	74,4	36,0	132,2
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni	-2,8	15,6	70,4	31,4	114,6
Neto finansiranje = (Minus) Neto pozajmljivanje/zaduživanje	2,8	-15,6	-70,4	-31,4	-114,6

Tabela 1.

Konsolidovani izvještaj: Opća vlada, 2012

	Q1
Ukupni prihodi	2.507,7
Porezi	1.271,3
Direktni porezi	233,2
Porezi na dohodak i dobit	208,1
Porezi na plaću i radnu snagu	2,6
Porez na imovinu	22,5
Indirektni porezi	1.036,0
Ostali porezi	2,1
Doprinosi za socijalno osiguranje	931,3
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih organizacija	5,2
Neporeski prihodi	299,0
Transferi od ostalih budžetskih jedinica	1,0
Ukupni rashodi	2.523,0
Tekući rashodi	2.469,9
Bruto plaće i naknade zaposlenih	801,2
Izdaci za materijal i usluge	432,8
Doznake na ime socijalne zaštite	1.043,8
Izdaci za kamate	37,0
Izdaci po osnovu kamata u inostranstvu	19,3
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	17,7
Subvencije	49,3
Donacije (nerezidentima)	0,3
Transferi drugim budžetskim jedinicama	24,8
Drugi rashodi	80,7
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	53,2
Izdaci za nefinansijsku imovinu	60,9
Primici od nefinansijske imovine	7,7
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	37,9
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni rashodi)	-15,3
Neto finansiranje = (Minus) Neto pozajmljivanje/zaduživanje	15,3

Tabela 2.

Konsolidovani izvještaj: Centralna vlada, 2012

BiH: Centralna vlada 2012	Q1
Ukupni prihodi	1.326,7
Porezi	1.121,1
Direktni porezi	189,1
Porezi na dohodak i dobit	180,1
Porezi na plaću i radnu snagu	2,4
Porez na imovinu	6,6
Indirektni porezi	930,5
Ostali porezi	1,5
Doprinosi za socijalno osiguranje	0,0
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih organizacija	3,7
Neporeski prihodi	201,0
Transferi od ostalih budžetskih jedinica	0,8
Ukupni rashodi	1.247,9
Tekući rashodi	1.231,4
Bruto plaće i naknade zaposlenih	682,8
Izdaci za materijal i usluge	96,0
Doznake na ime socijalne zaštite	216,8
Izdaci za kamate	31,7
Izdaci po osnovu kamata u inostranstvu	18,9
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	12,8
Subvencije	26,9
Donacije (nerezidentima)	0,0
Transferi drugim budžetskim jedinicama	127,9
Drugi rashodi	49,2
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	16,5
Izdaci za nefinansijsku imovinu	18,0
Primici od nefinansijske imovine	1,4
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	95,3
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni rashodi)	78,8
Neto finansiranje = (Minus) Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-78,8

Tabela 3.